

Література:

1. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке: пер. с англ. [Текст] / Питер Ф. Друкер. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 272 с.
2. Егоров А.Ю. «Пульсирующий» менеджмент [Текст] / А.Ю. Егоров, Л.Ф. Никулин. – М.: Екатеринбург: Рос. экон. акад., Деловая книга, 2008. – 236 с.
3. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: пер. с англ. / Мескон М.Х. – М.: Дело, 1993.
4. Семанюк В.З. Інформаційні ресурси підприємства: обліково-теоретичний аспект // Вісник Львівської комерційної академії/ [ред.кол.: Башнянин Г.І., Апопій В.В., Вовчак О.Д. та ін]. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – Випуск 35. – 482 с. – (Серія економічна) – С.319-322

*Понтус Тетяна,
студентка групи РКзм-51*

ОЦІНКА СУТТЄВОСТІ ПОМИЛОК В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ, НАДАННЯ ВПЕВНЕНОСТІ ТА ЕТИКИ

Суттєвість помилок в аудиті нерозривно пов'язана з аудиторським ризиком, адже чим вище ймовірність виникнення суттєвої помилки, тим вище аудиторський ризик. Очевидно, що не всі помилки, виявлені під час аудиту, мають однакове значення й однаково сприймаються аудитором.

Слід зазначити, що проблемі суттєвості помилок в аудиті (з різним ступенем глибини) приділялося увагу у працях авторів як зарубіжних, так і вітчизняних наукових кіл: Адамс Р., Аренс Э.А., Лоббек Дж., Бичкова СМ., Пилипенко І.І., Редько О.Ю., Соколов В.Я., Терехов А.А., Чатиркін Є.М., і інші. Проте, в працях зазначених авторів не знайшли достатнього відображення проблеми оцінки суттєвості в аудиті з урахуванням сучасних умов господарювання. Більшість вітчизняних аудиторських фірм, впродовж свого існування на ринку аудиторських послуг, питанню суттєвості помилок при проведенні аудиторської перевірки не приділяють уваги з причини або повного нерозуміння або ігнорування, що в свою чергу призводить до ототожнення підходів до проведення аудиту та ревізії, а самі аудитори забагато часу приділяють виявленню найбільш дрібних помилок, які не мають суттєвого значення для загальної достовірності фінансової звітності. Таким чином, постає нагальне питання, що ж необхідно розуміти під "суттєвістю" в аудиті?

Аналіз різних джерел, надав змогу дійти до висновку, що наведені визначення поняття "суттєвість" неоднакові за формою, однак тотожні за змістом трактування, наприклад:

- суттєвість - це ступінь пропущеної або неточно розкритої облікової інформації, що у сформованих обставинах породжує ймовірність того, що думка кваліфікованого фахівця, що покладається на цю інформацію, може змінитися від такого пропуску або неправильного відображення даних, яким він надає великого значення (1,2);
- суттєвість - це максимально припустимий розмір помилкової суми, що може бути відображена в оприлюдненій фінансовій звітності і розглядається як несуттєва, тобто така, що не вводить користувачів в оману (3, 8);
- суттєвість - це наявність у фінансовій звітності помилки або пропуску, якщо в результаті цього користувач такої звітності буде дезорієнтований у прийнятті свого рішення або зазнає збитків (6,7).

Нормативне регулювання питання суттєвості в аудиті здійснюється на основі МСА 320 "Суттєвість в аудиті", де зазначено: "Інформація є суттєвою, якщо її пропуск або неправильне відображення можуть вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів. Суттєвість залежить від величини суми статті або значущості помилки, допущеної за певних обставинах у зв'язку з пропуском або неправильним відображенням. Таким чином, суттєвість скоріше виступає певним порогом або критерієм відсікання, а не основною якісною характеристикою, яка має бути притаманною інформації, щоб вона стала корисною" (5, с 432).

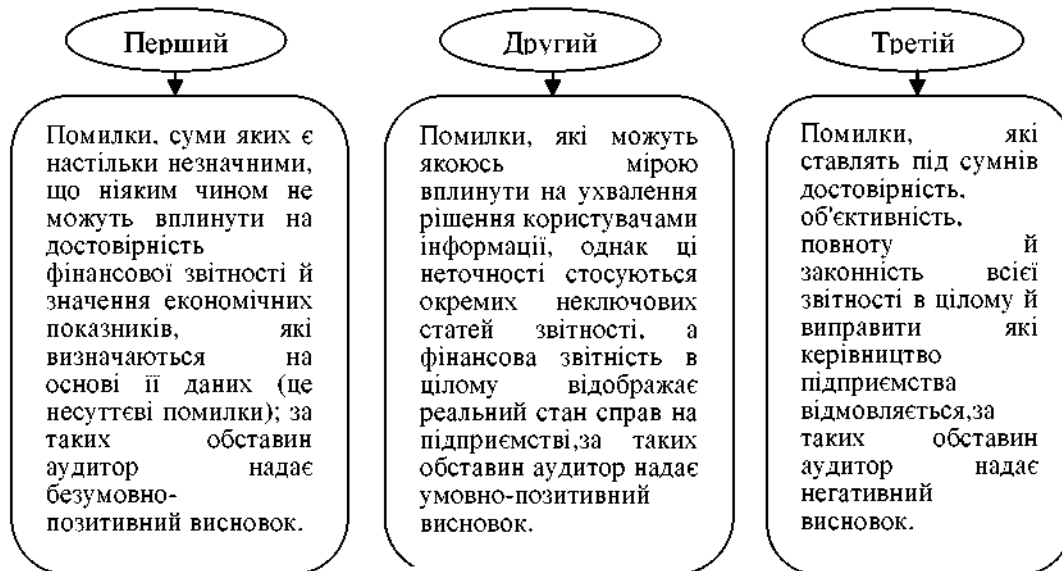
Виходячи з наведених трактувань суттєвості, можна зробити висновок, що помилка, виявлена аудитором, вважається суттєвою, якщо вона може вплинути на прийняття рішення користувачами фінансової звітності.

Визначаючи межу суттєвості помилок, необхідно враховувати те, що в МСА не зобов'язують аудиторів підтверджувати абсолютну точність фінансової звітності та не ставлять за мету виявлення помилок. Це означає, що за наслідками аудиту, в аудиторському висновку, не може бути висловлена незалежну професійну думку, щодо достовірності фінансової звітності з точністю ані до 1 грн. ані до 1 тис. грн. За результатами аудиту складається висновок, в якому виказується думка аудиторів, щодо того чи фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах достовірно й повно розкриває фінансову інформацію про активи, зобов'язання, власний капітал підприємства відповідно до концептуальної основи її складання.

В сучасній теорії аудиту виділяють три основних рівні суттєвості помилок (рис.1):

За наведеною класифікацією, на нашу думку, до уваги необхідно брати лише помилки другого й третього рівнів.

Суттєвість помилки варто визначити на початку аудиту, до його планування, а після цього з урахуванням встановленої межі суттєвості й величини аудиторського ризику підходити до розробки плану і програми аудиту, здійснити необхідні аудиторські процедури, зібрати достатні і відповідні аудиторські докази, скласти аудиторський звіт і висновок

Рис. 1 - Рівні суттєвості помилок

На сьогоднішній день питання чи має аудитор погоджувати з підприємством рівень суттєвості є спірним. Ми переконані, що - ні і пояснюємо це тим, що тільки аудитори (аудиторська фірма) відповідає за якість і наслідки аудиторської перевірки. На основі оціненої суттєвості визначається рівень аудиторського ризику, кількість і види аудиторських процедур, порядок проведення аудита.

Базова величина для визначення суттєвості обирається аудитором самостійно на підставі свого професійного судження й з урахуванням специфіки підприємства. Наприклад, для підприємств торгівлі доцільніше за базову величину прийняти показник товарообігу; для компанії, що надає послуги, - показник прибутку до оподаткування; для виробничого підприємства, що має значну фондоемність, - вартість необоротних активів або загальну вартість активів. Крім того, одним з варіантів визначення відносної величини суттєвості може бути застосування декількох базових величин до окремих статей або їх груп. Наприклад, суттєвість помилок за статтями I розділу активу балансу (Звіту про фінансовий стан) "Необоротні активи" доцільно визначати у відсотках як співвідношення величини виявленої помилки до підсумку цього розділу; помилки за статтями II розді-

лу "Оборотні активи" - як співвідношення суми помилок до його підсумку й т.д.

Які ж існують критерії для оцінки аудитором суттєвості, тобто величини або наслідків помилок, які можуть суттєво викривити показники фінансової звітності? На жаль, загальноприйнятих законодавчо визначених критеріїв не встановлено. На основі узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду, ми пропонуємо для оцінки суттєвості помилок в аудиті, наступні критерії:

- помилка вважається суттєвою, якщо її величина перевищує 5 % підсумку балансу;
- помилка вважається суттєвою, якщо вона допущена по значній, важливій статті звітності;
- помилка вважається суттєвою, якщо внаслідок допущеної помилки прибуток перетворюється в збиток, і навпаки;
- помилка вважається суттєвою, якщо через помилку активи підприємства перевищують його пасиви;
- помилка вважається суттєвою, якщо в результаті допущеної помилки (незалежно від її значення) у користувачів фінансової звітності спотворюється уявлення про тенденції розвитку підприємства, які склалися на дату звітності.

Важливо визначити послідовність застосування критеріїв суттєвості, тобто виділити етапи оцінки суттєвості помилок, які найбільше обґрунтовані в дослідженнях зарубіжних авторів:

- попереднє судження про суттєвість та визначення величини максимальної помилки;
- застосування попередньої оцінки (судження) суттєвості до окремих сегментів звітності, статей, рахунків;
- оцінка загальної фактичної помилки по рахунку, статті;
- оцінка сумарної помилки по звітності;
- порівняння сумарної оцінки з попереднім судженням про суттєвість;
- переоцінка межі суттєвості в процесі аудиторської перевірки.

Приймаючи до уваги рівень аудиторського ризику і рівень суттєвості, аудитор визначає обсяг вибірки, при цьому враховуються наступні співвідношення:

- чим нижче рівень суттєвості, тим більше необхідний розмір вибірки;
- чим менше ризик, що аудитор згодний прийняти, тим більше розмір вибірки.

Таким чином, оцінка суттєвості на стадії планування може відрізнятися від оцінки суттєвості доказів, а тому при аудиті необхідно оцінювати усю сукупність виявлених невідповідностей на предмет її суттєвості.

Література:

1. Адамс Р. Основы аудита / Р.Адамс; пер. с англ. Ю. А. Ариенко и др; под ред. Я.В.Соколова. -М.: Аудит, ЮНИТИ, 1995 г. - 398с.
2. Аудит / Аренс Э.Л, Лоббек Дж.К.; пер. с англ.; под ред. Я.В.Соколова. - М.: Финансы и статистика, 1995.-560 с.
3. Аудиторский словарь / СМ. Бычкова, М.В. Райхман, В.Я.Соколов, А.А.Терехов, Л.З.Шнейдман. -М.: Финансы и статистика, 2003.- 192 с.
4. Выборочные методы в аудите / Е.М.Чатыркин, Н.Е. Васильева. -М.: Дело, 2003.-144 с.
5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики. Видання 2007 року [пер. з англ. О.В.Селезньова, О.Л.Ольховікової, О.В.Гік, Т.Ц.Шарашидзе, Л.Й.Юрківської та О.С.Кулікова].- К.: Аудиторська палата України, 2007.- 1172 с.
6. Пилипенко І.І. Стандарти аудиту та етики: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / І.І.Пилипенко, О.Ю.Редько. - К.: ДП Інформаційно-аналітичне агентство, 2007.- 277 с.
7. Редько О.Ю. Аудит в Україні. Морфологія: [монографія]/ О.Ю.Редько.-К.: ДП Інформаційно-аналітичне агентство, 2008.-493 с.
8. Терехов А.А. Аудит: перспективы развития / А.А. Терехов.-М.: Финансы и статистика, 2001.- 560 с.

*Поцелуй Оксана,
студентка групи РКм-51*

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

В умовах ринкової трансформації в Україні однією з ключових є проблема обмеження глибокої тінізації економічної діяльності, яка реально загрожує національній безпеці та демократичному розвитку держави. Значні масштаби тіньової економічної діяльності позначаються на обсягах і структурі ВВП, гальмують соціально-економічні реформи, спотворюють офіційні дані про стан економіки.

Тіньова економіка в Україні набула такого розвитку і поширення, що у поєднанні із загальною криміналізацією суспільства почала загрозувати не лише економічній, а й національній безпеці держави. Тому ці проблеми посіли одне з чільних місць у наукових дослідженнях, нагального вирішення потребує розробка комплексу заходів протидії тіньовій економіці.

Метою статті є аналіз оплати праці та тінізації виплат працівникам, форми виявлення, причини та методи боротьби з таким негативним явищем. Першочерговими заходами щодо детінізації заробітної плати повинен стати контроль з боку державних органів (Державна податкова служба